

1.2.3 דמוקרטיה

... כצורת הממשל של הרפובליקה הפדרלית של גרמניה
סעיף 20, פסקה 2 בחוק היסוד: "כל סמכויות המדינה נגזרות מהעם. הן יופעלו על ידי העם במסגרת בחירות והצבעות אחרות ובאמצעות גופים מיוחדים של הרשות המחוקקת, המבצעת והשופטת."

... כפלורליזם מפלגתי
סעיף 21, פסקה 1 בחוק היסוד: "מפלגות פוליטיות ישתתפו בגיבוש רצונו הפוליטי של העם. הן יקמו באופן חופשי. ארגון הפנימי חייב להתאים לעקרונות הדמוקרטיה."

... והחברה האזרחית
הדמוקרטיה מבוססת על אוטונומיה אישית, השתתפות בחברה האזרחית וכוח ההכרעה של העם (הזכות להשתתפות, הזכות לקבוע, יוזמות אזרחיות).

... וחינוך לדמוקרטיה
לצעירים החיים במדינה דמוקרטית עומדת הזכות לחינוך לדמוקרטיה. לא רק שעומדות להם זכויות השתתפות, אלא יש גם לעזור ולתמוך בהם בפעילויות של מעורבות אזרחית ופוליטית. זוהי משימה רב-תחומית של שירותי הרווחה לילדים ונוער בגרמניה.

1.2.3 דמוקרטיה

למבנה הדמוקרטי של גרמניה ישנה שלושה מאפיינים בולטים:

1. הרפובליקה הפדרלית של גרמניה היא מדינה דמוקרטית. בהתאם לסעיף 20, פסקה 1 בחוק היסוד, כל סמכויות המדינה נגזרות מהעם. מאפיין בולט של דמוקרטיה זו הוא שהבונדסטאג, הפרלמנט הגרמני, נבחר בבחירות כלליות, ישירות, חופשיות, שוות וחשאיות. כל אזרחי גרמניה בני 18 ומעלה הם בעלי זכות בחירה (הזכות לבחור). הם יכולים גם להיבחר (הזכות להיבחר) בתנאי שהם מחזיקים באזרחות גרמנית לפחות שנה אחת. הבחירות לבונדסטאג מתקיימות כל ארבע שנים. הפרלמנטים של 16 המדינות הפדרליות פועלים בשיטה דומה. בכמה מהמדינות הפדרליות, כל הגרמנים בני 16 ומעלה זכאים להצביע בבחירות. פלורליזם מפלגתי הוא מרכיב נוסף המגדיר את הדמוקרטיה הגרמנית. סעיף 21 לחוק היסוד מעגן את מעמדן של המפלגות הפוליטיות: "1) המפלגות הפוליטיות ישתתפו בגיבוש הרצון הפוליטי של העם. הן יכולות לקום באופן חופשי. ארגון הפנימי חייב להתאים לעקרונות הדמוקרטיה. עליהן לתת דין וחשבון, בפומבי על נכסיהן, על המקורות הכספיים שלהן והשימוש בהם. 2) מפלגות שעקב מטרתיהן או התנהגותן תומכיהן עלולות לערער או לבטל את הסדר הדמוקרטי הבסיסי החופשי או לסכן את קיומה של הרפובליקה הפדרלית של גרמניה, הן מוגדות לחוק. בית המשפט הפדרלי לענייני חוקה יכריע בסוגיית האי-חוקתיות."
3. הדמוקרטיה אינה עוסקת רק במבנה המוסדי של המדינה: היא עוסקת גם באוטונומיה פוליטית, בהשתתפות בחברה האזרחית ובכוח ההכרעה של האזרחים. יוזמות של צעירים, אגודות נוער, קבוצות ייצוג של נוער, תנועות חברתיות ויוזמות אזרחיות ממלאת אף הן תפקידים דמוקרטיים חשובים בחברה האזרחית.

יתרה מכך, לצעירים עומדת הזכות לקבל חינוך לדמוקרטיה. הד"ח ה-16 של הממשלה הפדרלית בדבר הילדים והנוער משנת 2020 מזכיר זאת, במפורש. לפי הד"ח, לצעירים עומדות לא רק זכויות השתתפות, אלא יש גם לעזור ולתמוך בהם בפעילויות של מעורבות אזרחית ופוליטית. חינוך לדמוקרטיה נמנה עם תפקידיה הבולטים של העבודה עם ילדים ונוער והוא חופף גם לתפקידים הרב-תחומיים של שירותי הרווחה לילדים ונוער.

לקריאה נוספת

Bundesregierung (2020): Bericht über die Lage junger Menschen und die Bestrebungen und Leistungen der Kinder- und Jugendhilfe – 16. Kinder- und Jugendbericht – Förderung demokratischer Bildung im Kindes- und Jugendalter (BT-Drucksache 19/24200); online: <http://dipbt.bundestag.de/dip21/btd/19/242/1924200.pdf> (last accessed: 31 May 2021).
Bundeszentrale für politische Bildung (ed.) (2017): Informationen zur politischen Bildung (Heft 332 - Demokratie). Bonn.